

Matteo de'Pasti u Numizmatičkoj zbirci Arheološkog muzeja u Zagrebu

Dr Ivan Mirnik

muzejski savjetnik Arheološkog muzeja
u Zagrebu

Izvoran znanstveni rad

U Numizmatičkoj zbirci Arheološkog muzeja u Zagrebu ističe se šest medalja talijanske renesanse, kojima bismo na ovom mjestu željeli posvetiti pažnju.¹ Zajedničko im je to što ih je u petnaestom stoljeću izradio jedan od vrhunskih medaljera Matteo di Andrea de' Pasti, učenik i sljedbenik velikog Antonija Pisana, zvanog Pisanello. Kao i drugi umjetnici svog doba, ni Matteo de' Pasti² nije bio isključivo medaljer, već je stvarao i na polju slikarstva, iluminacije knjiga, a bavio se i crtanjem, dekoriranjem, graditeljstvom i kiparstvom.

Nije poznato kad se rodio, po svojoj prilici u prvoj četvrti petnaestog stoljeća, a spominje se tek od godine 1441. Zna se da je iz Verone, te da mu se otac zvao Andrea, a imao je i brata Benedetta, kanonika, čiji je portret izradio na medalji oko godine 1446. Zatim se opet javlja godine 1444. zajedno s Pisanellom. Do godine 1446. djeluje u Ferrari i seli u Rimini na dvor kondotijera Si-

¹ Medalje su bile izložene godine 1981. u Arheološkom muzeju u Zagrebu: Mirnik, I. *Talijanska medalja 15—17. stoljeća. Katalog izložbe. Zagreb 1981*, br. 2 (medalja br. 1), br. 3 (medalja br. 5), br. 4 (medalja br. 4), br. 5 (medalja br. 6), br. 6 (medalja br. 2), br. 7 (medalja br. 3); dvije od njih (medalje br. 1 i 2) izložene su u stalnoj numizmatičkoj izložbi Arheološkog muzeja; vidi također: Mirnik, I., *Dvije izložbe: Turski ratovi na medaljama i Talijanska medalja 15—17. stoljeća, Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske*, 29, 1980, 4, 26—32.

² Armand, A., *Médailleurs italiens des quinzième et seizième siècles*, I. Paris 1883, 17—25; Fabriczy, C. v., *Medaillen der italienischen Renaissance. Leipzig. s. a. (?1903)*, u: *Monographien des Kunstgewerbes*, IX, 21—23; Hill, G. F., *A Guide to the Exhibition of Medals of the Renaissance in the British Museum. London 1923*, 15; Hall, V., *Catalogue of the Vernon Hall Collection of European Medals. Madison 1978*, 34—38; Thieme, U. F. Becker, *Allgemeines Lexicon der bildenden Künstler*, 26, 1932, 287; Bénézit, E., *Dictionnaire critique et documentaire des peintres, sculpteurs, dessinateurs et graveurs*, 8/1976, 155; Jones, M., *The Art of the Medal. London 1979*, 29—32.

Autor se osvrće na šest vrijednih brončanih medalja talijanske renesanse, nabavljenih za Muzej prije I. svjetskog rata. Sve su djela svestranog umjetnika Mattea de' Pastija. Jedna od njih predstavlja dubrovačkog nadbiskupa Timotea Maffei, dvije Isottu da Rimini i tri njezina muža Sigismonda Malatestu. Medalje datiraju iz vremena između 1446. i 1450.

gismonda Malateste, pa je tako veći dio njegovih medalja i drugih djela vezan uz osobu tog renesansnog kneza, koji je uz Rimini bio gospodar Pesara, Fana i Senigallije. Prema Fabriczyju de' Pasti živi u Riminiju do godine 1483. kad se vraća kući u Veronu i tu umire 1490,³ no danas se smatra da je umro 1467. ili 1468.

Zna se za dvadesetak Pastijevih medalja, od kojih je jedan dio i signiran s: »O.M.D.P.V.«, »OPVS. MATTHAEI. PASTII. VERONENSIS«. »MATTHEVS. DE. PASTIS. (F)«, »MATTHAEI. PASTII. VERONENSIS, OPVS«, »MATTHEVS. PASTVS. V. FECIT«, te »OPVS. MATHEI. DE PASTIS. V«. Oko pet drugih medalja, bez signature, pripisuju mu se na temelju stilističke analize. Navedimo i ličnosti koje je Pasti s toliko individualnosti i smisla za karakterne osobine prikazao na spomenutim medaljama. Tu je firentinsko-đenoveški arhitekt i pisac Leon Battista Alberti (1404—1472) (medalja iz kasnih četrdesetih godina stoljeća), veroneški klasični filolog i učenjak Guarino (1370—1460), portretisan u visokoj dobi, zatim Timoteo Maffei, o kojemu će biti riječ nešto kasnije, te Sigismondo Malatesta (desetak medalja) i njegova žena Isotta (oko sedam medalja s raznim kombinacijama lica i naličja). Postoji i jedna religiozna medalja s prikazom Krista. Među medaljama koje mu se pripisuju još se navode tri portreta Albertija i jedna s likom otomanskog sultana Mehmeda II. Osvajača (1430—1443—1481). Ako bi ova potonja mogla i biti djelo Pastijevo, premda se ne može sa sigurnošću ustvrditi da je putovao u Carigrad, tek nekoliko godina prethodno osvojen, govori i sačuvano pismo Sigismonda Malateste sultanu, pisano oko godine 1460, u kojem, među ostalim, u velikoj mjeri hvali vještine svojega umjetnika. Sve su nastale tehnikom lijevanja s pomoću voštanog modela i glinenog kalupa (*cire perdue*), a kako su kroz sva stoljeća

³ Fabriczy, C. v., o. c., p. 21.

⁴ Citat iz *Jenaische allgemeine Litteraturzeitung 1810; Fabriczy, C. v., I. c.*

sve do danas privlačile brojne skupljače, nastalo je i mnogo primjeraka Pastijevih medalja koje rese sve veće numizmatičke izložbe i privatne zbirke diljem svijeta i govore o velikoj umjetnosti medaljerstva koja je tada bila mlada, ali na vrhuncu. Premda Pasti nije uvijek dosegao Pisanellovu virtuoznost, u mnogim radovima mu je ozbiljan premac. Naime, obojica su portretirala Malatestu. Goethe Pastiju pripisuje »Zartgefühl, Ruhe, Einfalt, Naivetät, sowie grosse Sorgfalt, ja fast Aengstlichkeit in der Angabe der Einzelnen«. Fabriczy ga nešto slabije cijeni.⁵

Sve zagrebačke medalje, osim jedne, vezane su direktno ili indirektno uz osobu Sigismonda Pandolfa Malateste (1417, vlada od 1432, umro 9. X. 1468),⁶ sina Pandolfa i Antonije da Barignano. Bio je to tipični predstavnik »uomo universale« Renesanse: povjesničar, pjesnik, filozof, a nadasve vrstan vojskovođa. Već s osamnaest godina vodi papinsku vojsku u Romagni i Marchama, pa na nekim medaljama možemo pročitati i titulu »Capitaneus generalis« (medalja br. 4) ili »Pontificii exercitus imperator« (medalja br. 5). Bio je čovjek bez skrupula, ništa neobično za svoje, a i za sva vremena, ali je također bio na glasu kao bezbožnik, što je već bilo ozbiljnije. Tako ga je papa Pio II (Enea Silvio Piccolomini, 1458—1464) godine 1462. izopćio iz crkve i prokleo. Tada je papa kod Paola Romana naručio dva obojena drvena kipa Malateste, koja su tom prigodom spaljena i kondotijer je još za života upućen u pakao.

Neko je vrijeme Sigismondo Malatesta uspješno ratovao za Mlečane na Peloponezu (Moreji) i iz otomanskih je ruku oteo Spartu. Isto je tako služio republikama Sieni i Firenzi, no najčešće je ipak vodio ratove protiv vlastitih susjeda Sforza, Ordelassija i drugih. Prva žena Malateste bila je Ginevra, kćerka Lionella d'Este, a druga Polissena, kći Francesca Sforze. Kroz dugi niz godina imao je prijateljicu, lijepu Isottu degli Atta (medalje br. 2 i 3), koju je mogao oženiti tek godine 1456, nakon što je prethodna supruga bila zadavljena. Zajedno su imali sina Sallustija.

Već odmah po svom dolasku u Rimini godine 1446. de' Pasti imao je, kao i dvorski pjesnici, zadatak da slave čednost i ostale vrline Isotte. Tako na jednoj od medalja (br. 2), na naličju, vidimo slona, simbol velikodušnosti i ujedno sastavni dio Malatestina gesla »*Elephas Indus culices non timet*« (»Indijski slon ne boji se komaraca«), kako stupa po livadi posutoj cvijećem. Medalja je datirana godinom 1446, kao i ona druga (br. 3). Na licu imade sličan lik Isotte, s visokom kapom ili frizurou, pokritom velom koje joj pada na ramena a pričvršćeno je sprijeda rozetom od dragulja. Visoko čelo i uši su joj otkriti, a haljina zatvorena i nabrana. Na naličju vidimo zatvorenu knjigu s okovima na koricama, knjigu elegija posvećenih Isotti (»*Isottae*«). No nisu se Isotti samo posvećivale pjesme nego i građevine, čak je i *Tempio Malatestiano*, zapravo katedrala Riminija, gotička crkva podignuta na ostacima rimskog svetišta, trebao biti pregrađen u renesansnom stilu s kupolom, s pročeljem inspiriranim Augustovim slavolukom. Projektant ovog hrama posvećenog sv. Franji bio je Alberti, a kod radova surađivao je i Pasti, osobito u unutrašnjosti. Pročelje ove crkve, kakvo je trebalo izgledati, možemo vidjeti na najmlađoj Pastijevoj medalji zagrebačke zbirke (medalja br.

6), nastaloj godine 1450, još jednom spomeniku velike Malatestine ljubavi prema Isotti.

Za nas je ipak od najvećeg interesa najstarija medalja od svih šest (medalja br. 1), datirana oko godine 1446, jer predstavlja Timotea Maffei,⁷ koji je tri godine bio dubrovački nadbiskup, tj. od 4. svibnja, kad je imenovan, 1467, pa sve do svoje smrti 20. travnja 1470. Medalja je poznata odavna, a opisao je i Farlati,⁸ s tom razlikom da on smatra da je na naličju prikazana ptica Feniks, kako sjedi živa nasred plamenova. Maffei se rodio, kao i Pasti, u Veroni. Otac mu se zvao Guillermo, a na krštenju je dobio ime Jacopo, koje je kasnije zamijenio svećeničkim Timoteom, jer je već kao mladić stupio među *Canonici regulari Lateranenses*, zvane »*Rochettini*«. Neko je vrijeme bio i njihov prior u Fiesole, a također je duže vremena boravio u Padovi u samostanu sv. Marije. Tu je stekao glas odličnog propovjednika i profesora, o čemu svjedoče zapisi njegovih nekadašnjih učenika koji o njemu govore kao »*velikom*« i »*vrlo svetom poglavaru redca*«. Svojim djelima postaje znamenit diljem Italije,⁹ npr. *Hortatoria ad Italiae principes post Constantinopolim expugnatam*. Tako njegova slava dopire i do papa, koji mu nude razne časti, npr. nadbiskupsku stolicu Milana, no Maffei sve zamaljive ponude skromno odbija za pontifikata Pija II. i Nikole V, tek ga već spomenuti papa Pavao II. imenuje prvo svojim sekretarom, a 4. V. 1467. i 47. po redu dubrovačkim nadbiskupom.

Maffei ubrzo odlazi u Dubrovnik, gdje pristaje u srpnju iste godine, dočekan s velikim slavljem od strane Senata i ostalih Dubrovčana. Tom prigodom mu poklanjaju vrlo raskošnu svilenu, zlatnim i srebrnim nitima vezenu odjeću. Iz Dubrovnika Maffei nastavlja dopisivanje sa svojim prijateljima u Italiji, kao i s Pavlom II, a od te korespondencije je i nešto sačuvano. Ozbiljno shvaća svoju dužnost pastira Dubrovačke Republike, brine se za napredak dominikanskog samostana, te se počinje miješati ne samo u vjerski život Republike već i u političke i gospodarske prilike. Stoga ljubav između Senata i nadbiskupa nije dugo potrajala i konačni je sukob godine 1469. doveo do ekskomunikacije grada od strane nadbiskupa, najjačeg oružja kojim je crkva srednjeg vijeka raspolagala. Čini se da je iz tog rata kao pobjednik izašao nadbiskup Timotej, no ne za dugo. Iduće ga godine ugarsko-hrvatski kralj Matija Korvin poziva k sebi u Ugarsku. Dok se priprema na put Maffei je naglo obolio i nakon nekoliko dana umro 20. travnja 1470. Pokopan je u tadašnjoj dubrovačkoj katedrali. Na smrtnoj

⁵ Fabriczy, C. v., o. c., pp. 21—22.

⁶ Buddai, *Allgemeines historisches Lexicon* . . . , III. Leipzig 1722, 299; *Enciclopedia italiana*, 21/1934, 1004—1005.

⁷ Farlati, D., *Illyrici Sacri tomus sextus. Ecclesia Ragusina. Venetiis 1800, 178—183*; Pastor, L., *Geschichte der Päpste seit dem Ausgang des Mittelalters. I. Freiburg im Breisgau 1886, 412*; Hergenröther, J. — F. Kaulen, *Wetzer und Welte's Kirchenlexicon*, 8. Freiburg im Breisgau 1892, 443. Najljepše zahvaljujem I. Fiskoviću, M. Kratofilu i J. Lučiću na kolegijalnoj pomoći pri skupljanju biobibliografskih podataka o T. Maffei.

⁸ D. Farlati, o. c., p. 179.

⁹ Tiraboschi, G., *Storia della letteratura italiana VI, Milano 1827, I, 329.*

Matteo de'Pasti, Medalja Timotea Maffei, dubrovačkog nadbiskupa

postelji je još dao sastaviti oporuku, kojom je znatan dio svoje imovine ostavio nećaku.

Za Timotea Maffei povijest govori da je bio čovjek rijetke učenosti i širine. U vrijeme dok su se gotovo svi samostanski redovi borili protiv humanističke naobrazbe, Maffei je usmeno i pismeno zastupao napredne misli i branio koristi klasičnih studija za redovnike.¹⁰

Svih šest medalja Mattea de' Pastija ušlo je u sastav zagrebačke numizmatičke zbirke još u zlatno doba njezina postojanja, kad su postojale neograničene mogućno-

sti nabave muzejskog materijala u zemlji i inozemstvu, bez obzira na cijenu predmeta. Sam materijal zajedno s inventarskim knjigama govori o tome da je to činjenica, te da čovjek ne mora biti »*laudator temporis acti*« ako bi pokušao usporediti sadašnje mogućnosti i politiku otkupa s vremenom, npr. Izidora Krašnjevog. Prva od medalja s likom Maffeiya kupljena je godine 1894. skupa s cjelokupnom numizmatičkom zbirkom riječkog liječnika dr

¹⁰ Hergenröther, J. — F. Kaulen, *l. c.*

Matteo de'Pasti, Medalja Isotte da Rimini

Gjуре Cattija.¹¹ Druga medalja Isotte da Rimini kupljena je za solidnu cijenu od 47.50 kruna listopada 1912. na Cahnovoj aukciji u Frankfurtu, te možda potječe iz nekadašnjeg Kraljevskog numizmatičkog kabineta u Berlinu, koji je na toj aukciji prodavao neke svoje duplikate. Manja medalja Isotte degli Atti otkupljena je za 24 tadašnje krune na aukciji O. Helbinga u Münchenu godine 1895. Medalje s portretom Sigismonda Malateste nabavljene su: kod tvrtke C. Dupriez u Bruxellesu 1911. za 50 kruna (medalja br. 4), na već spomenutoj aukciji kod O. Helbinga god. 1895. za 6.60 kruna (medalja br. 5), te iz zbirke savjetnika H. G. Gutekunstsa iz Stuttgarta na aukciji kod tvrtke dr Jacob Hirsch u Münchenu godine 1910. za 33 krune (medalja br. 6). Začetnik takve mudre i dalekovidne nabavne politike bio je, kako znamo, Josip Brunšmid.¹²

KATALOG

POKRATE

- Armand — Armand, A., *Médailleurs italiens des quinzième et seizième siècles, I, Paris 1883.*
- Hill — Hill, G. F., *A Corpus of Italian Medals of the Renaissance before Cellini, I—II. London 1930.*
- Lanna — *Sammlung des Freiherrn Adalbert von Lanna, Prag, Berlin 1911.*

1. TIMOTEO MAFFEI, dubrovački nadbiskup (1467—20. IV 1470.)

Av: TIMOTHEO • VERONENSI • CANONICO • REGVL • DEI • PRAECONI • INSIGNI

Poprsje mladog Timoteja, u habitu, s navučenom kukuljicom nalijevo.

Rv: O P V S • MATTHEI • PASTII • VERONENSIS

Golub raširenih krila, sjedi nadesno na oblaku, ispod kojeg se šire zrake.

(Lijevana bronca, promjer 89,5 mm; Inv. br. 32.381, primjerak iz nekadašnje zbirke dr Gjуре Cattija u Rijeci, kupljeno god. 1894)

Armand, A, 18,4; Hill, G. F. 1930, *Tab. 30,159.*

2. ISOTTA DA RIMINI (—1470), žena Sigismonda Malateste (od 1456)

Av: (rozeta) ISOTE (rozeta) ARMINENSI (rozeta) FORMA (rozeta) ET (rozeta) VIRTUTE (rozeta) ITALIAE (rozeta) DECORI (rozeta)

Poprsje Isotte s visokom kapom s koje se na zatiljak spušta veo, iznad čela pričvršćen rozetom, kosa i uši otkrivene, u nabranoj odjeći, nadesno.

Rv: OPSV • MATHEI • DE • PASTIS • V

• gore; (rozeta) MCCC • LXVI (rozeta) dolje.

Slon stupa preko tratine posute cvijećem nadesno.

(Lijevana bronca, promjer 80 mm; Inv. br. 32.189, lijepi stari odlivak, ali nije suvremen: kupljen za 47.50 Kruna: Adolph E. Cahn. *Katalog von Kunstmedallen und Plaketten des XV. bis XVII Jahrhunderts darunter die Dubletten des Königl. Münzkabinetts zu Berlin welche in dessen Auftrag versteigert werden. Frankfurt/Main, 1912, 23. Oktober, 5, br. 1)*

Armand, A, 21,20; Hill, G. F. 1930, *Pl. 32,168*; Oxford 89; Lanna, 3,28.

3. ISOTTA DA RIMINI

Av: • D • ISOTTAE • ARIMEN • M • CCCCXLVI

Poprsje Isotte slično kao gore.

Rv: ELEGIAE (trokut) Zatvorena knjiga s okovim.i. (Lijevana bronca, promjer 42 mm; Inv. br. 32.188, kupljeno na aukciji O. Helbing u Münchenu god. 1895. za 24 Krune)

Armand, A, 22,24 *diff.*; Hill, G. F. 1930, *Tab. 35*; Lanna, 3,29.

4. SIGISMONDO PANDOLFO MALATESTA (1417, vlada od 1432, umire 9. X 1468.)

Av: • SIGISMONDVS • P • D • MALATESTIS

S • R • ECL • C • GENERALIS

Poprsje mladog i golobradog Malateste s bujnom podužom kosom nalijevo.

¹¹ (Brunšmid, J.) *Nabava dviju specijalnih numizmatičkih sbiraka za narodni muzej. Viestnik Hrvatskoga arheološkoga društva, NS 1/1895, 213.*

¹² Dimitrijević, S., *Josip Brunšmid (1858—1929) u svom i našem vremenu i prostoru. Radovi Odsjeka za povijest umjetnosti, 7/1981, 47—63.*

Rv: MCCCC XLVI Okrunjeni napola nagi ženski lik u antičkoj nošnji sjedi na prijestolju nalijevo i desnicom drži slomljeni stup.

(Lijevana bronca, promjer 42 mm; Inv. br. 32.185, kupljeno kod tvrtke Charles Dupriez u Bruxellesu godine 1911. za 50 Kruna)

Armand, A, 20, sl. 9; III, 4; Hill, G. F. 1930, Tab. 34,181.

5. SIGISMONDO PANDOLFO MALATESTA

Av: • SIGISMVNDVS PANDVLFVS • MALATESTA
Poprsje slično kao gore.

Rv: PONTIFICII • EXERCITVS • IMP • M •
• CCCCXLVII

Desna ruka sa širokim rukavom izlazi iz oblaka i drži palminu granu.

(Lijevana bronca, promjer 31 mm; Inv. br. 32.187, kupljeno na aukciji O. Helbing u Münchenu god. 1895 za 6,60 Kruna)

Armand, A, 21,18; Hill, G. F. 1930, Tab. 34,184 Oxford 151—152; Lanna, 3,25.

6. SIGISMONDO PANDOLFO MALATESTA

Av: SIGISMVNDVSPANDVLFVS • MALATESTA •
• PAN • F •

Poprsje golobradog Malateste, lovorom ovjenčano, s podužom kosom bujnom na zatiljku, u oklopu i pancirnoj košulji, nalijevo.

Rv: PRAECL • ARMINI • TEMPLVM • AN •
GRATIAE • V • F • M • CCCC • L •

Pročelje Albertijeva projekta za crkvu sv. Franje u Riminiju.

(Lijevana bronca, promjer 40 mm, manje oštećenje na naličju; Inv. br. 32.186, kupljena za 33 Krune; Dr. Jacob Hirsch. *Sammlung Commerzienrat H. G. Gutekunst Stuttgart. München 1910, 2, 7*)

Armand, A, 21,17; Hill, G. F. 1930, Tab. 34,184; Oxford 154—155; Habich Tab. XIV, 2; Lanna 3,22.

*S u m m a r y*MEDALS BY DE'PASTI IN THE NUMISMATIC
COLLECTION OF THE ARCHEOLOGICAL MUSEUM IN
ZAGREB

Six bronze medals from the Numismatic Collection of the Archaeological Museum in Zagreb, all acquired before the First World War, are dealt with in this article. They were modelled by the famous Italian artist Matteo de'Pasti of Verona between 1446 and 1450. Their major part is directly or indirectly in connection with Sigismondo Malatesta, one of the most picturesque personalities of Italy of the fifteenth century. Malatesta was a gifted warrior and an accomplished patron of arts. Three of the medals bear his image on the obverse, with various scenes on the reverse (Catalogue Nos. 4—6). The beautiful Isotta degli Atti, Malatesta's mistress, later, wife is depicted on two more medals (Cat. Nos. 2—3), one with an elephant (the Malatesta device »*Elephas Indus culices non timet*«) on the reverse, the other showing a closed book of elegies dedicated to Isotta. More space is dedicated to Timoteo Maffei (died in 1470), whose portrait can be seen on one medal (Cat. No. 1). A citizen of Verona, just like

the artist himself, he became canon at an early stage, and acquiring a profound learning, began the career as a famous praecher, writer and teacher, his fame spreading all over Italy. All this brought the favour of three Popes (Pius II, Nicholas V and Paul II) upon him. The latter nominated Maffei first as his own secretary, in order to invest him as the forty-seventh Archbishop of Dubrovnik in 1467. Maffei arrived in Dubrovnik in the same year, but soon enough discovered that his own ideas about the ecclesiastical, as well as secular matters did not correspond to those of the Ragusan Senate. The strife ended in an excommunication cast by the Archbishop upon his people in 1469. Maffei died in 1470 while preparing for a journey to Hungary, following the invitation of the Hungarian and Croatian King Mathias I, and was subsequently buried in the Romanesque Cathedral of Dubrovnik. His medal seems to have been cast around 1446.

SUMMARYS

Marian Wenzel

A BOSNIAN KINGDOM METALWORKING TRADITION

The medieval Bosnian state derived considerable prosperity from the exploitation of silver mines, and its wealthier inhabitants are known to have enjoyed use of luxury silver drinking bowls. It is suggested that such bowls had been manufactured for Bosnian usage in a recognizable Bosnian Kingdom style, here analyzed for the first time. The style as described is not confined to drinking bowls, but can be traced in architecture, tombstone design and manuscript illustration. Whilst using design elements from Hungary, France, Italy, Byzantium and Islamic north Africa, Bosnian style combines them in a unique way. Some facets of this Bosnian style have been previously isolated as »Hercegovinian style« in studies of post-Ottoman metalwork which, however, ignore their pre-conquest antecedents. In fact, it is here shown that certain basic design elements of Bosnian Kingdom metalworking style derive from high-fashion European design of the time of Stjepan II Kotromanić. Once introduced to the Bosnian court, possibly on drinking bowls used to seal feudal contracts, such design elements became a permanent part of Bosnian design, distinguishing it from Serbian and Dalmatian styles.

In listing prominent examples of Bosnian style silver bowls, the mis-dating of some of them has been put to right.

patron of arts. Three of the medals bear his image on the obverse, with various scenes on the reverse (Catalogue Nos. 4—6). The beautiful Isotta degli Atti, Malatesta's mistress, later, wife is depicted on two more medals (Cat. Nos. 2—3), one with an elephant (the Malatesta device »Elephas Indus culices non timet«) on the reverse, the other showing a closed book of elegies dedicated to Isotta. More space is dedicated to Timoteo Maffei (died in 1470), whose portrait can be seen on one medal (Cat. No. 1). A citizen of Verona, just like the artist himself, he became canon at an early stage, and acquiring a profound learning, began the career as a famous praeher, writer and teacher, his fame spreading all over Italy. All this brought the favour of three Popes (Pius II, Nicolas V and Paul II) upon him. The latter nominated Maffei first as his own secretary, in order to invest him as the forty-seventh Archbishop of Dubrovnik in 1467. Maffei arrived in Dubrovnik in the same year, but soon enough discovered that his own ideas about the ecclesiastical, as well as secular matters did not correspond to those of the Ragusan Senate. The strife ended in an excommunication cast by the Archbishop upon his people in 1469. Maffei died in 1470 while preparing for a journey to Hungary, following the invitation of the Hungarian and Croatian King Mathias I, and was subsequently buried in the Romanesque Cathedral of Dubrovnik. His medal seems to have been cast around 1446.

Zorislav Horvat

BRINJ BURG AND ITS CHAPEL

Early in the 15th century, Nikola IV, prince of Krk, built a stately burg in Brinj. The burg is planned polygonally, with a chapel, defence tower and comfortable living quarters. These features are very similar to Krakowec Burg in Bohemia and certain other Czech towns dating from the late 14th century. The best preserved building is a two-story chapel, with a polygonal nave and details similar to those in »The Colum Hall« (Sloupova syn) on Hradčani in Prague and on several buildings done by Petar Parler. The style of both burg and chapel ascribes them to builders associated with the Prague court workshop of king Waclaw IV. Later, during 16th and 17th century the fortification was added to, because of the war with Turks.

Ivan Mirnik

MEDALS BY DE'PASTI IN THE NUMISMATIC COLLECTION OF THE ARCHEOLOGICAL MUSEUM IN ZAGREB

Six bronze medals from the Numismatic Collection of the Archeological Museum in Zagreb, all acquired before the First World War, are dealt with in this article. They were modelled by the famous Italian artist Matteo de'Pasti of Verona between 1446 and 1450. Their major part is directly or indirectly in connection with Sigismondo Malatesta, one of the most picturesque personalities of Italy of the fifteenth century. Malatesta was a gifted warrior and an accomplished

Radovan Ivančević

MODEL FOR RENAISSANCE RELIEF BAPTISM OF CHRIST IN TROGIR

The relief of the Baptism of Christ above the entrance to the Baptistery (1467) of the Trogir Cathedral is the largest Renaissance relief in Dalmatia. Through the comparative analysis of the composition, spatial relations of figures, typology of angels and the perspective of landscape with the »low« river and two towns autor states that this work must have been inspired by the invention of Piero della Francesca in his painting Baptism of Christ (London). For its classical composition and applied perspective Trogir relief has more Renaissance characteristics not only compared to contemporary (L. Dobričević) or even later painting of Baptism in Dalmatia (M. Hamzić, 1506) but also to some later Renaissance reliefs in Italy (G. Micelli). Rejecting the hypothesis that the outstanding features of the Trogir relief could be explained by the influence of Nicolas Florentin (proposed by Lj. Karaman and others) or George Dalmatian (A. M. Schulz) autor states that actual attribution of the Trogir Baptism to Aleši, since it is better than most of his works, remains uncertain.

Igor Fisković

JURAJ DALMATINAC IN ANCONA

Through critical interpretation of original documents and historical texts, the article has elucidated an important period in the life and work of the great master, Juraj Dalmati-